

FOLK OG LAND

Nr. 3 - 1953 - 2. årgang

Abonnementspris: Kr. 16,— pr. år, kr. 8,— pr. halvår, kr. 4,— pr. kvartal.
Annonsepris: 32 øre pr. mm. Utkommer i Oslo hver lørdag.

Lørdag 24. januar 1953

Danmark går inn for amerikanske baser

I en tale som blev holdt på et møte av konservativ ungdom i Kolding lørdag den 10. januar opplyste den danske utenriksminister Ole Bjørn Kraft at den danske regjering hadde mottatt et tilbud fra general Ridgway. Tilbudet var at det allerede i fredstid skulle stasjoneres 150—200 krigsfly med fullt mannskap i Danmark. Det blev ikke opplyst hvor stor mannskapsstyrke det dreier seg om, men

det er lett å regne ut at det må bli mange tusen mann.

Dette er i grunnen ikke så bemerkelsesverdig, men når man hører fortsettelsen aner man noe mer. Utenriksministeren uttalte nemlig videre at tanken opprinnelig var reist av den danske regjering og at statsråd Thorkild Kristensen og forsvarsminister Harald Pedersen var de to som gikk inn for saken. Han uttalte videre at når nu tilbudet forelå burde det godtas.

Det var Eisenhower!

«Et spørsmål synes å insinuere at beslutningen om ikke å marsjere til Berlin var politisk. Tvertimot var det et eneste menneske i verden, som var ansvarlig for denne beslutning. Dette menneske var jeg. Ikke fra noe hold forekom det minstre forsøk på å påvirke meg», erklærte general Eisenhower i et offentlig foredrag i New York 3. mars 1949.

Det var altså Eisenhower! Han er i dag USA's president. Det var også han som lot russerne trenge inn i Praha, ja, som lot dem legge beslag på

hele det østre og sentrale Europa frem til Elben. Og dermed skulle det være på det rene at han bærer det største ansvar for at Øst- og Mellom-Europa nå er slaver under bolsjevismen.

Riktignok har han senere sagt om han blev president, så skulle han gi Kreml klar beskjed om at det amerikanske folk «aldri skulle erkjenne eller godta et sovjetisk herrevælde over Øst-Europa og og Asia», men hvorledes?

Sporene skremmer!

Forslag til endring av Norges grunnlov

Den 10. januar, den siste dag det gamle Storting var samlet, blev det innlevert forslag til ny § 93.

Vi gjengir her regjeringsorganets melding:

Fire representanter i Stortinget — Rakel Sewerinn, H. Smitt Ingebretsen, Konrad Knudsen og Neri Valen — satte lørdag fram et forslag til endring av Grunnloven. Forslaget går ut på at «når det er nødvendig til fremme av rikets interesser gjennom deltakelse i internasjonalt samarbeid, kan Stortinget bestemme at en internasjonal organisasjon, innen grenser som samtidig fastsettes, skal kunne utøve beføyelser som etter Grunnloven ellers tilhører statens myndigheter».

De fire forslagsstillerne er norske representanter i Europarådet.

Utenriksminister Halvard Lange gav fredag 16. januar en utenrikspolitisk redegjørelse i Stortinget hvor han også kommer inn på dette forslag til endring av Grunnloven.

Han uttalte:

HÆREN

Det blir en hovedoppgave i den nærmeste fremtiden å

vinne over hindringene for ratifikasjon av avtalen om Europahæren. Det kan bli nødvendig for vårt land, som for Storbritannia, å overveie om vi kan hjelpe til ved å være villige til å gå inn i et nærmere samarbeid på dette område vi også. Det er bl. a. for at ikke muligheten for en slik endring i vår politikk skal være stengt i de kommende 5 år, at fire av de stortingsmenn som representerer oss i Europarådets forsamling, har lagt frem forslag til ny § 93 i Grunnloven. En lignende grunnlovsendring blir i Danmark foreslått av alle de demokratiske partiene i fellesskap.

Tilbakevirkende lover og Sven Arntzen Er det erkjennelse?

I en artikkel i «Morgenbladet» nr. 5—53 om prislovsutkastet og trustloven skriver h. r. advokat Sven Arntzen bl. a.:

«— vi har ikke hos oss vært vant til å fortrøste oss til det konstitusjonelle ansvar og den parlamentariske kontroll

Det politiske rettsoppgjør på gjestevisitt i Stortinget igjen

Det første stortingsordskifte tok til torsdag den 16. januar og det dreide seg om ettergivelser av bøter og inndragninger i straffesaker. I alt blev det behandlet 34 saker, derav 33 i forbindelse med det politiske etterkrigsoppgjør.

Justisnevnden hadde foreslått avslag for 21 søkere, delvis ettergivelse for 11 og hel ettergivelse for 2. I de fleste sakene var det dissenser og det blev et langt ordskifte om de enkelte sakene og ikke minst om prinsippene for inndragningene.

Som kjent har kongen i statsråd fullmakt til å avgjøre slike saker. Denne fullmakt utløp ved utgangen av 1952 og en del av debatten dreiet seg om hvorvidt

Bunkholdt (b) går til felts mot justisdepartementet

kongen fortsatt skulle beholde denne fullmakt.

Stavang, (A) fra Sogn og Fjordane, hadde i justisnevnden tatt opp en dissens som går ut på at Stortinget skal ha avgjørelsen når det gjelder 5 000 kroner eller mere og gjorde i et langt innlegg rede for sitt syn. Han var enig i at Stortinget ikke kunne makte å ta seg av alle saker, men mente at det var for drøyt at kongen i statsråd skulle ha avgjørelsen i alle tilfelle. Han mente at det var bra at Stortinget fikk seg forelagt en del av sakene slik at det kunne se hvorledes «rettsoppgjøret» hadde vært. Ved behandling av disse sakene fikk man da eksempler fra det levende liv og mente at folk ville føle seg tryggere når de visste at det var anledning til å få sakene inn for Stortinget. Han mente forøvrig at det ikke ville bli så mange sakene som kom hvis grensen blev satt til de foreslåtte 5000 kroner. Etter som årene er gått har domstolene skiftet syn på «landssvik-

sakene», sa Stavang. Det har vært gjort meget for å få vekk misforholdene mellom de strenge frihetsstraffene som blev gitt i begynnelsen og de mildere dommene senere, og hevdet at det var like nødvendig å rette på misforholdene når det gjelder de økonomiske sakene. Hovedsaken er ikke å bli ferdig med disse sakene, men å få et rettferdig oppgjør.

Ramndal, (V), formann i justisnevnden, hevdet at departementet hadde gjort et meget godt arbeide med disse sakene og mente det var grunn til å gi departementsfunksjonærene honnør for dette. Når flertallet i nevnden hadde gått inn for reduksjon i 13 saker ut over de som departementet hadde instillet på, var ikke dette på grunn av et forskjellig syn på prinsippene, men det var fordi nevnden vurderte sakene mere praktisk. Her gjelder det ikke oppreisning, poengterte han, og understreket at søker-

(Forts. siste side)

(Forts. siste side)

FOLK og LAND

Utgitt av et interessentskap.

Redaktør F. Brun Knudsen.
Telefon 55 76 56. Postboks 1407
Treffes hver onsdag kl. 9—19.

Forretningsavd.: Kierschowsgt. 5
— Oslo — Postgiro 164 50
Telefon 37 76 96

Sambandstrykkeriet A/S

Foran den lukkede port

Det er i dag mange, ikke minst innen våre egne rekker, som spør etter en bærende idé, et perspektiv i norsk politikk. Og de spør med rette. Nå kan man si, at dette er underlig, ja kanskje likefrem påfallende, at vi, som er brennemerket og satt utenfor samfundet, vil tale om politikk, men rett betenkt er det nettopp vi, som mest av alle har grunn til å spørre, for vi hadde da en idé og et perspektiv dengang vi var medbestemmende i samfundsspørsmålene, og selvom alt dette er offisielt gravlagt, så har tanker og følelser ennå i hvert fall ikke gått med i det dødsens alvorlige skred, som vi har vært utsatt for.

Hvor står vi i dag, og hvor skal vi søke hen? Når vi ser bort fra kommunistene, har ingen av de politiske partier noen idé, noe perspektiv. Og selv kommunistene har forlatt den ortodokse marxisme og er blitt «folkedemokrater», hvilket vil si at de er blitt statskapitalister og imperialister under et hittil uhørt tvangsstyre. Begrepene er blitt i den grad forplumpret, at selv slavestatens og diktaturets norske organ kaller seg for «Friheten». Frihet for hvad?

La oss så fortsette rekken: Det norske arbeiderparti, som ennå seiler under sosialismens flagg, er også blitt statssosialismens og tvangsdirigeringsorgan. Det taler svulmende om demokrati, om folkestyre, men driver sitt spill med mindretall i folket og tyr gjerne til kommunistenes støtte hvor det kniper. Og venstre? Partinavnet er det eneste, som alle venstremenn har felles. Hvor ellers fire venstremenn er samlet, er det minst fire meninger. Noen vil ha statsmonopoler, noen vil ha tvangsreguleringer og priskontroll, noen vil ha full samling av alle ikke-sosialistiske partier og noen utsetter sin overbevisning på ubestemt tid. Men de er allesammen venstre i den udødelige klippe-klippe-mentaliteten, som er så typisk norsk. Og så bondepartiet da, partiet som etter den nye valgordning vil bytte navn. Innen dette partis ramme finnes både radikale og konservative, og de samles i dag bare om det materielle, mens de synes å ha glemt den samlende nasjonale idé, reisingen av Norge som en selvstendig, selvbergende og kulturbærende stat. Endelig høyre, som ikke lenger våger å erkjenne konservatismen som en bærende idé. Helst vil partiet skildte med å være et liberalt folkeparti uten det salt og den positive opposisjon, som kunne skape virkelig liv i norsk politikk i dag. Selv når det konservative Libertas mere eller mindre heldig reiser opprørsfanen, står en p. t. leder i høyre frem og tar avstand, tar avstand i stedet for å utnytte de unge krefters evner og midler til et vekkende uvær over landet.

Hvad skal så de arme velgere si, de som om noen måneder påny skal påkalles for å gi sin fire års fullmakt til lederne? De har det sandelig ikke så greit.

Men så kommer mange og spør: Hvad skal vi sette i stedet? Dertil kan vi for vår egen del svare, at vår tid ennå ikke er kommet etter det politiske maktovergrep som vi har vært utsatt for. Vi kan ikke nå gå hen å lage noe nytt politisk parti, som kan samle velgerne fra ytterste høyre til langt ut i de radikales krets. Vi må først få vår uavkortede sosiale oppreising. Vi må først gjenvinne våre borgerlige rettigheter. Dem får de skaffe oss, som tok dem fra oss, og før det skjer, kan de heller ikke regne med stemmer fra dem blandt de politisk dømte, som riktignok har fått sin stemmerett tilbake, men som fortsatt står vanæret i strafferegistret, for ikke noe mindre enn landssvik.

Vi står ennå foran den lukkede port. De, som åpner den, kan regne med vår tilslutning inntil videre. I mens får vi vente og se. Det er tegn i tiden på at noe vil skje.

De dømte danske tjenestemenn

Kårene lettes

Det vakte stor oppsikt da 121 kjente danske kvinner og menn for et år siden sendte statsmyndighetene en amnestiadresse. Som resultat av denne fremsatte finansministeren 3. 12. 52 i Riksdagen lovforslag som tar sikte på å lette forholdene for de tjenestemenn, som etter de tilbakevirkende lover er dømt ved den såkaldte tjenestemannsdomstol. Det foreslås å ordne pensjonsspørsmålet på en bedre måte samt å gi de tjenestemenn, som er fradømt sine stillinger, rett til honorarlønnet ansettelse — mens de ikke kan settes i sine gamle stillinger. Da den nedsatte kommisjons betenkning forelå for et halvt år siden, skrev «Nationaltidende» at innstillingen kun betraktes som et skritt i den riktige retning. Mere er det heller ikke å si om forslaget, skri-

ver «Revision». Det dekker meget lite av den oppreisning som de retroaktivt dømte naturlig har krav på. De har hele tiden hatt dette krav, men det må stille seg ennå mere øynefallende etter dansk ratifikasjon av menneskerettighetene, hvor tilbakevirkende lover forbyes. —

Vi sier igjen: Der som her! Det er noe ureddelig i politikernes spill om menneskerettighetene. Si da heller like ut: Vi har godtatt dem, men de gjelder fortsatt ikke for de tidligere NS-folk. De er fortsatt utenfor loven og utenfor samfundet — dvs. ikke når det er tale om skatter og avgifter og desslige, for da står de på linje med hele den øvrige ynkende flokk av skattemtdtyngede borgere.

Og enda er det noen som sier at vi skal glemme og finne oss i alt det som skjer!

OM DOMMERE

Fra professor Hagerups avhandlinger (1901) s. 197 siteres:

«Voltaire har i Dictionnaire philosophique under ordet Criminalist givet følgende karakteristik af datidens straf-fedommer: «Han er en barbar i kaabe, som legger snarer for den anklagede, som for at finde sandheden lyver uden blusel, som indjager vidnerne skræk og, uden at de mærker det, tvinger dem til at vidne imod den anklagede. Han henter frem gamle, forlængst glemte love fra borgerkrigenes tid, søger paa den

ene side at undertrykke alt, hvad der kan lede til anklagedes retferdiggjørelse, og paa den anden side at puste op alt, hvad der er tjenligt til domfældelse. Ikke som en dommer, men som en fiende giver han sit referat af akterne. Kort sagt, istedetfor den medborger, han beforder til galgen, fortjente han selv at henge i den.»

Det var datiden. Voltaire døde i 1778. Mon han ville funnet noen likhet hos vår tids dommere? Ville Voltaire, om han hadde levd, ropt et varsko?

POLITISTYRKENE ØKET I NORGE

Det samlede antall polititjenestemenn pr. 1. januar 1935, heri medregnet det daværende statspoliti, utgjorde i alt 1 556 mann. Den samlede politistyrke pr. 1. juli 1952 utgjør 2 654, dvs. en økning med 1 168 mann, ble det opplyst i Stortinget 19. 11. 52.

EDDERKOPPEN i Oslo ble startet i 1942 — altså midt under okkupasjonen? Tenk, midt under den åndelige terror som det skrives så meget av ikke minst blant de såkalte intellektuelle.

DA ODELSTINGET SISTE høst behandlet endringene i skatteloven for landet omtalte den tidligere landbruksminister Fjeld overgangsvanskene og de betenk-

eligheter som var kommet til uttrykk og sa:

«Jeg synes det heller burde bli spørsmål om at de som erklærer seg så evneløse at de ikke kan greie å føre disse oppgavene, kanskje ikke burde være betrodd å ha jord i det hele tatt».

Her er det diktaturets mann som taler. Det ender vel med at vi må få en skattehøgskole for å klare alle de underlige bestemmelser som settes ut i livet for å tilfredsstille den grådige statskasse. Det spørres øyensynlig mere om det enn om vedkommende er en dugelig jordbruker.

FELTMARSKALK WILHELM LIST ble julekvelden løslatt fra det tyske krigsforbryterfengsel i Landsberg. List — som nå er 72 år gammel — var medlem av generalstaben og øverstkommanderende på Balkan.

«Svekk ikke Norges forsvar — tenk før du taler, gi ikke forsvarrets og landets fiender din håndrekning de så gjerne vil ha. Vi vil ikke la oss sløve. Vi vil ikke falle for fristelsen til å svekke beredskapen for kanskje å bli vekket en natt uforberedt».

Kan De tenke Dem hvem som sa dette i sin nyttårstale til det norske folk? Jo, det var statsminister Oscar Torp — det kgl. norske arbeiderpartis ledende mann. Og vi er så enig, så enig. —

Men det er bare det, at vi plages av hukommelse og at den røst som lød til oss gjennom radioen, gav uhyggelige minnelser fra dengang VI forgjebes ropte varselsordene til folket og til Oscar Torp og alle hans forvillede medløpere. De hørte ikke — de vil i alle sammen ikke høre, og omvendelsen kom så altfor sent til at vi kan ha full tiltro til dem i en ny prøvetid. Stikker de av også denne gang og lar oss andre bli igjen for å klare brasene? De var jo så heldige forrige gang og er nå så meget bedre forberedt på å kunne reggere pr. beslaglagt radio. Vi tror dem ikke — og derfor falt også partistatsministerens ord på sandgrunn.

Vi kan ennå en natt bli vekket uforberedt — og uten den spikerfaste tillit til forsvarret, hvad enten det kalles legitimt norsk-engelsk-amerikansk forsvar eller vi skal trøste oss til det partisanforsvar som strider mot krigslovene og som kan føre hele landet opp i større ulykker enn en tapt krig.

Allting skal gjøres halvt her i landet også det med det åndelige beredskap. Tross alle milliarder er folket uforberedt og vet ikke hvad det skal gjøre under et overfall, om det bare skal la seg slakte ned eller om det skal avfinne seg med okkupanten i håp om bedre tider. Og like lite vet det, om våre egne styresmakter vil ta konsekvensen og forbli på sin post.

Her er det ikke tale om krigshemmeligheter, men om opparbeidelsen av en gjensidig tillit. Vi var uforberedt i 1940, vi var også uforberedt i 1945. Det må ikke hende igjen — hverken på den ene eller den annen måte. —

OMKRING NAVNEBYTTET

Herr redaktør!

La meg først få fremføre min dyptfulte takk til de karene som både hadde EVNE og HJERTE-LAG til å redde stumpene «da verst det knep» etter den katastrofale «flyttesjauen». — Det skal vi aldri glemme dem.

Men da jeg forutsetter at det nye blad også i realiteten er en fortsettelse av «8. Mai», med det samme «program», det samme formål, så har jeg vanskelig for å innse nødvendigheten av et navneskifte fordi om en ny redaktør har tiltrådt. Navnet er ellers bra nok. Det er til og med vakkert. Men det omfatter a l t, uten å peke på n o e av den oppgave det skal, være talerør for.

Når Nils Vikdal døpte sitt blad for «8. Mai», så kan vi være forveiset om at det var vel overveiet; hverken vi «forbryterne» eller omverdenen skulle ha så lett for å «glemme» den svarteste dag i Norges historie. Der lå program i selve navnet. Nå er det strøket.

Jeg vil imidlertid i ærbødighet henstille til bladets styre å ta under overveielse om man ikke kan tilføye som undertittel: Tidl. «8. Mai». Derved er kontinuiteten bevart, og jeg mener vi skylder Nils Vikdals MINNE den honnøren.

Ivar Frihaug-Osa.

SPØRSMÅL

Har i flere år tenkt å sende inn forskjellige spørsmål til besvarelse i bladet. Så for en tid siden til min store glede at bladet selv har tatt opp tanken om å besvare spørsmål.

I Hvor og når sa Nygaardsvold: «Når skurken ingen annen utvei ser, blir han rasjonal?»

Svar:

1. mai 1935 i en festtale for dagen, (som angrep på NS)
2. I «Russland og Vi» (tror jeg det var) eller i Quislingsaken

står omtalt 2 som heter Lie. Den ene sa i et foredrag: «Vi må samle oss i det hellige ønske at Sovjets flagg engang kommer til å vaie over det norske storting.

Var det Trygve Lie eller den andre Lie? I siste tilfelle: Hvad er hans fornavn og hvad slags mann er det?

I første tilfelle ville det jo harmonere dårlig med prof. Anders's ord: «Det må aldri LØNNE seg å være forræder».

Svar:

1930. (I referat i Quislingsaken 1932, og dokumentert i Stortingstidende i forb. med stortingsbeh. den gang).

3 Det er vel nå fastslått at det danske styre gjorde forræderi og frivillig slapp tyskerne inn i landet for gjennomreise til Norge. Jeg har sett at danskene fremholder at en fremmed makt hindrer dem i legge frem alle opplysninger om «overfallet»

Tyskerne kan ikke lenger forhindre noen. Jeg mener da at det må være England. I siste nummer av «Folk og Land» står det om en skipskaptein som på forhånd ble gjort kjent med at tysk invasjon i forståelse med det danske styre var nær forestående — og at denne opplysning ble gitt av en engelsk konsul.

Kan det tenkes at det er England som har beveget også danskene til å gjøre forræderi for i det hele tatt å få nytte av det forræderi de fikk de norske myndigheter til å gjøre, nemlig å la alt skure i vei og ikke legge ut miner?

Jon Vangen.

NORSK JORD OG BONDENS STILLING

Hr. redaktør!

Det har gledet meg meget at den nye bondeorganisasjon «Norsk Jord» blev dannet. Den vil kunne bli et organ for den bondebevegelse på kristelig og nasjonalt grunnlag, den husbondefolkets reising, som Norges Bondelag har forlatt og som en stor

del av bondebefolkningen i dag savner. I et intimt samarbeide mellom Forbundet for Sosial Oppreisning og Norsk Jord håper jeg at den gamle idé som også NS i sin tid gav uttrykk for, vil kunne bli virkeliggjort. Og som jeg sa til en av mine venner, håper jeg at andre faggrupper etterhvert vil følge bøndenes eksempel. Men Forbundet må være det samlende og ledende, ikke minst når det gjelder den nasjonale idé. På dette må alle våre følelser og all vår gjerning innstilles. Forbundet vil da kunne bringe oss den fornyelse som kan berge oss fra undergangen i den materialistiske verdenskamp som vi er midt oppe i. Og våre lidelser for den gamle idé vil da bli vår stolthet — både vår egen og våre etterkommeres.

Ja — slik ser han det — den enslige bonden — som ikke har anledning til å slippe sine tanker mot andres.

Trønder.

SURD — SURR!

Det kan hende andre folk føler noe annet, men hver gang jeg hører om våbenstilstandsforhandlingene i Korea og om de fine amerikanske, russiske, indiske og muhamedanske forslag og om de nye kommisjoner som skal nedsettes, må jeg alltid tenke på en humle i en flaske: Rundt — rundt — opp og ned, surr i ring — ta en sving.

Det er imidlertid noen som har hatt fortjeneste på alt dette og subbet inn formuer, og det er spekulantene på de store børser.

Krig eller fred? Hvad enn ryktene gikk ut på satte de kursene i bevegelse. Noen gikk opp og noen ned, og de store gutta visste hvilke nyheter som skulle komme og altså hvorledes det ville gå med papirene. De har med andre ord hatt sitt livs sjanse — mens menneskehetens mest verdifulle aktivum, landenes åndelig og legemlig beste ungdom, slo hverandre ihjel i det gudsforsatte hull Korea — og levde og døde i skitten.

Det er intet alvor over freden og krigen i Korea. Begge deler behandles helt amatørmessig. Krigen skulle selvfølgelig tatt sikte på å skåne Korea som skulle hjelpes for krigens redsler. Dette kunne vært gjort ved en landsetting av betydelige FN-krefter på Nord-Koreas kyster — og etablering av befestet linje langs Yalu. McArthur var inne på tanken ved sin landgang i området Seoul. Men han hadde for få tropper og ble dessuten ganske sikkert bremsert av hjemlandets politikere som ikke ville ha «en utvidelse av krigen». Det kan og kanskje være en trøst for disse herrer at de ikke er de første politikere — og de blir heller ikke de siste — som ødelegger for en genial feltherre.

Yalu-elven er Koreas grense mot Mansjuria. Under de månedlange våbenstilstandsforhandlingene er den naturligvis av Nordkoreanerne og kineserne blitt omdannet til en respektingdyende forsvarsfront, så her kommer nok ingen 8. USA-armé igjennem.

Så hvorfor skulle kineserne og deres venner slutte våbenstilstand? Tanken er nærmest absurd. For disse folk er jo ikke krig, sult, nød og død en tragedie slik som for oss i Vesten. De er jo ikke vant til annet. Flesteparten av «de røde» soldater har neppe noen gang i sitt liv vært så godt kledd og hatt så rikelig

Og deres sjæleliv er ikke opptatt med mat som nu de er i krigen, med å grunde over humanisme, folkefellesskap og forbrødring — men over hvorledes de skal få sparket «de fremmede djevle» ut av Asien.

For «de røde» er situasjonen helt klar og enkel. — Det er den høystående hvite mann der har underlagt seg verden som surrer rundt i flaske. —

Men derfor er han også på retur som verdens mektigste hersker. — Han kan bare prate, men ikke HANDLE, slik som svundne siekter gjorde dengang de etablerte sitt herredømme over de fjerne strøk av vår jord.

FAKTA OM 9. APRIL

Hr. redaktør!

Idet jeg henviser til artikkelen i vårt blad nr. 1/53 om dr. T. K. Derrys bok «The Campaign in Norway» tillater jeg meg å spørre, om det vil bli gjort noe for å få denne oppsiktsvekkende bok oversatt til norsk og utgitt slik at den alminnelige mann kan få anledning til å gjøre seg bekjent med de nye og oppsiktsvekkende opplysninger, som han er fremkommet med. Jeg kan nok forstå at våre statsmyndigheter har liten lyst til å gi almenheten denne anledning til å gjøre seg opp en begrunnet mening om det som skjedde, men vi som vil ha sannheten frem må gjøre vårt til at boken blir folkelesning. Kan Forbundet gjøre noe i denne sak og finnes det et forlag som tør ta på seg oppgaven å utgi den?

AKK.

«Den fullkomne taleren er en mann, som med begge hender i bukselommene kan beskrive hvor stor den fisken var som slet av snøret for ham».

(Ferdinand i GHT.)

Hva nå?

Betraktninger omkring dr. Derrys bok

Det gikk et overraskelsens gisp gjennom den norske almenheten en ukes tid før jul da de norske aviser så seg nødt til å gi leserne beskjed om at Englands offentlige myndigheter gjennom dr. Derrys bok — «The Campaign in Norway» — hadde erkjent at de i realiteten var de virkelig skyldige når det gjaldt Norges inndragning i stormaktskrigen 1940.

Uten omsvøp og utenomsnakk legger dr. Derry frem det dokumentariske stoff som kler av England-Frankrike den norsk-konstruerte helteglorie. i realiteten var ikke «vennskapet» med Norge og norsk nøytralitet såpass verdt for de høye herrer vestpå at det veide opp 10 prosent av malmutførselen over Narvik Alt på forhånd hadde man på

det samme hold truet seg til disposisjonsretten over en vesentlig del av den norske handelsflåten, og med mr. Churchill som hovedanstifter hadde det alt fra september 1939 vært gjort de ytterste anstrengelser for å «utvanne» frontlinjene ved å trekke Norge — og også Sverige — inn i krigen på vest-alliert side. Med «Finnlandshjelpen» som kamouflasje var det forutsetningen å besette en rekke norske kystbyer og via Narvik ta hånd om Kiruna og Luleå og videre ved hjelp av en hær på 150 000 mann sette seg i besittelse av utskipningshavnen Oxelønsund ved Østersjøkysten utenfor Norrkøping.

Instillingen av den første Finnlandskrigen 13. mars 1940 satte en kjæpp i hjulet for de

vestallierte. Denne tilfeldige omstendighet sparte vårt naboland for en grenseløs ulykke. Overfor Norge gav man imidlertid ikke opp. I all hast måtte de forberedte planer legges om. Norge skulle — enten det ville eller ikke — spille rollen som «lokkedue» overfor Tyskland. Og i samsvar dermed ble det forholdt. Kaldt og kynisk skulle åttet legges ut, og derpå skulle etter beregningen den tyske flåten gå tilbunns i et knallende sjøslag i Skagerak og Nordsjøen. Provokasjonen — jfr. Churchills tale i Underhuset 8. mai 1940 — var fullkommen. Norge fikk seg — uvitende eller ikke, det er ennu ikke med sikkerhet fastslått — tildelt rollen som lokkefugl for den tyske dobbeltørn. Når motstanderen slo seg ned på lokke-staken skulle de vestallierte slå til for fullt med sin maritime overlegenhet.

Vel — det gikk ikke slik. Man skal ikke bestandig undervurdere sine motstandere. Ofte har de en bedre teft enn man tror. Og slik også her.

Tyskerne hadde et etterrettelsesvesen som åpenbart arbeidet adskillig mer målbevisst enn både Frankrikes og Englands. På tysk side fulgte man utviklingen fra dag til dag med all mulig vaksomhet, og man tok sine tilsvarende forholdsregler. Ingenting blev overlatt til tilfallet. Alt ble beregnet. Tyskland aktet ikke å spille blindebuk i det spill som de vestallierte var i ferd med å sette i gang i Norge.

Omtrent samtidig med dr. Derrys bok i England så en annen bok dagens lys i Tyskland, nemlig dr. Hubatsch's «Die deutsche Besetzung von Dänemark und Norwegen 1940». Denne tyske utredning byr langt fra på samme interesse for norske lesere som den engelske — dertil lider den av for åpenbare mangler — men én ting klarer likevel den tyske forfatter å slå fast med all mulig sikkerhet, nemlig at Hitler var meget imot å trekke Skandinavia inn i krigen og at det ene og alene var de fransk-britiske stadig tiltagende provokasjonsforsøk

som så å si tvang ham til å gå til motforholdsregler. Det kan være verd å minnes at selv fhv. biskop Berggrav i sitt bekjente «tante-brev» i 1939 gav utvetydig uttrykk for at Tyskland helst ønsket et nøytralt Norden.

Mot de klare og dokumentariske bevis som nå foreligger, nytter det ikke for noen å opponere. Selv ikke for en ambassadør Collier, som i forbindelse med dr. Derrys avsløringer har klart nok en gang å dumme seg loddrett ut på sitt lands vegne. I dag vet hver og én som vil se at de som i virkeligheten dro Norge inn i krigen, var nettopp dem som vi i etterkrigstiden inntil tåpelighet har feiret som våre «venner», mens på den andre siden de som er vill-ledende propaganda utpekte som «overfallsmenn», helst hadde latt oss i fred. I og med dette ryker grunnlaget under hele det lovpriste «etterkrigsoppgjør».

Det var særdeles mange på vår front som alt i 1939—40 var på det rene med vestmaktens renkespill mot Norge og

“En viss herr Gulbenkian”

Hele verden følger med spent oppmerksomhet den vidtfavnende dragkamp om oljen i Det nære Østen. Stormaktene må etter hvert løsne sitt grep om de store naturrikdommer, og nasjonale krefter i det nære Østens nye stater krever selvbestemmelsesrett over eget land og over den olje som i utstyrtelige mengder hentes opp av jordens dyp. Det hele er et storpolitisk spill hvor meget skjer bak kulissene uten at den almindelige mann forstår synderlig meget av det. Vi skal her omtale et eksempel:

Da det fhv. Folkenes Forbund i 1928 var med på å ordne et kompromis i forhandlingene om oljeproduksjonen i Det nære Østen, kom man til det resultat at fordelingen skulle skje slik: 23,75 pst. på hver av statene England, Holland, USA og Frankrike «samt 5 pst. i kommisjon for en herr Gulbenkian».

Det var altså «en viss herr Gulbenkian» — som sammen med de store oljenasjonene var med på å fordele Mosuloljen. Hans 5 pst. i kommisjon høres kanskje ikke ut til å være så meget, men eftersom de omhandlede oljekilder var beregnet til å inneholde omkring 8 milliarder barrels (en barrel er ca. 160 liter) så forstår man at denne provisjon ikke er så liten allikevel. Den representerer en verdi av omlag 3 milliarder kroner.

Hvem er så denne Gulbenkian? Oljemagnater som Rockefeller, Deterding m. fl. kjenner man jo av omtale, men Gulbenkian? Han er engelsk borger og har fungert som oljesakkyndig for den britiske regjering, men slår man

opp i «Who is who», det store oppslagsverket, finner man ingen Gulbenkian. Og likevel er han kanskje verdens rikeste mann med en formue som løst beregnet går opp i fem tusen millioner kroner.

Vi finner noen opplysninger om ham i det svenske blad Fria Ord, som forteller at Calcuste Sarkis Gulbenkian er en av verdens mystiske menn — endog i høyre grad en den nå forlengst avdøde våpenagenten, grekeren Sir Basil Zaharof. I mere enn et halvt sekel har han hatt sine fingre med i spillet om Det nære Østens oljeforekomster, men han har alltid formådd å holde seg utenfor offentlighetens søkelys.

Det sies som bekjent, at det skal ti jøder til for å lure en greker og ti grekere til å lure en armenier. Som armenier har Gulbenkian altså hatt en medfødt begavelse. Han ble født i tyrkisk Skutari engang i slutten av 1860-årene samtidig som den første olje ble boret i Baku. Han vokste opp i Konstantinopel, hvor hans far var agent for den russiske oljen. Hans nese luktet den kommende storhetstid for oljen og han drog til England hvor han utdannet seg som ingeniør og senere etablerte seg som kommisjonær i olje. Om arten av disse forretningene som førte ham sammen med de store i bransjen, vet man ikke stort mere enn at han alltid kunne trekke seg tilbake med stor gevinst. Sitt store kup gjorde han i forbindelse med oppdagelsen av Mosuls oljefelt, da han ble den tyrkiske London-ministers finansielle rådgiver. Mot den voksende

tyiske innflytelse i Det nære Østen samarbeidet han før den første verdenskrig med britene, og da omkring 1911 det tyrkiske petroleumskonsern ble dannet for utnyttelse av den mesopotamiske oljen, fikk England hovedparten av aksjene mens Gulbenkian nøyde seg med 15 pst. Da den første verdenskrig kom, fant han det fordelaktigst å samle seg om Frankrikes interesser i Den nære Orient, et spill som altså utkrystalliserte seg i 1928 med den nette gevinst av ca. 3 milliarder kroner.

På samme måte har Gulbenkian hatt sine fingre med i det fortsatte spill omkring den videre utvinning av oljen i Irak og har ikke latt seg dupere hverken av de amerikanske eller de europeiske selskapene. Han har hatt en usedvanlig evne til å holde seg inne med herskerne og politikerne i Det nære Østen, og Ibn Saud og kronprins Amir Saud regnes til hans fortrolige venner. Han har kunnet disponere over diplomatpass og immunitetsrettigheter fra mangfoldige stater, og hos Petain i Vichy var han en tid representant for Iran. Han er nå over 80 år gammel og beskrives som en herre med jerngrå kort mustasje og skarpe, kalde øyne. Han bor i førstesuiten i Lissabons fornemste hotell, når han da ikke besøker sitt palass i Paris.

Han er ikke bare kjent som oljemagnat, men ansees for å være en av verdens fornemste private samlere av kunstverk, dyrebare klassikere i maling, skulptur og arkeologiske funn, og i slutten av 20-årene lykkedes det ham — takket være gode forbindelser i Kreml — å få tak i en betydelig del av maleriene i Eremitagen i Petrograd.

— Dette er i alt vesentlig det som er kjent om den mystiske oljemilliardær, om «en viss herr Gulbenkian».

som i tiden fremover prøvde å gjøre dette klart for våre landsmenn. Dengang blev vi møtt med hån og åpenlys flir. Men vi visste likevel hvad vi visste. Vi manglet bare de avgjørende bevis. I dag har vi dem. Og i dag kan det ikke være morsomt for dem som stod oss imot og som dømte oss, å se at hele deres smukke byggverk synker i grus.

Faktum kan ingen benekte når det først røyner på. Selv ikke den såkalte «fri» norske presse. Tenderskjærende har den måttet bringe referater av dr. Derrys bok, men til samme tid har man prøvd å redusere dens betydning ved å fremholde at vi ved vestmaktens manøvrer var så heldige å komme med på «frihetsfronten» kontra «barbariet». Tenker imidlertid de herrer seg noe om, og ser de hen til hvilke lykkelige forhold «frihets-arméene» har hensatt hele vår verden i — burde vel tonen stemmes adskillig ned. Et tre som blir gjødet med falskhed og bedrag, må nødvendigvis bære bitre frukter,

I dag er myten om det tyske «overfallet» avlivet, og vi på vår side har atter kunnet ta et dyktig steg fremover mot det mål vi har satt oss. Tilbake står nå å klarlegge hvilken andel våre egne myndigheter har hatt i det makabre spill som utfoldet seg vinteren 1939—40 og som bragte de enorme ulykker inn over vårt land. At på langt nær alt som i så måte har gått for seg, ennu er kommet til det norske folks kunnskap — er sikkert nok. Ennu er det mange ting — og kanskje de mest betydningsfulle — som søkes dekket bak syv låser. Men disse låsene må vi nu få opp. Et folk kan aldri være tjent med å få sin historie penset inn på et blind-spor. Og usannhet, forvrengning og fortielse er bare dårlig stafasje i et bilde som kommande slekter skal arve.

Har ikke disse siste 7 — 8 årene greid å kverke hvert et fnugg av sannhetssøkende oppriktighet i det norske folket, — har ikke oppgittheten og likegyldigheten med alt og alle tråkket selvoppholdelsen

og selvrespekten under fot — så må det nu bli et folkekrav fra landsende til landsende at nu vil man ha full klarhet i alt det som har gått for seg. Og uten hensyn til hvor vidt eller hvor høyt opp de ting som legges frem, eventuelt måtte ramme.

Mange av våre gamle motstandere er i dag sjokkert over hvad dr. Derry har kunnet fortelle dem. Men et sjokk er ingen permanent tilstand. Det er et sykdomssymptom. Og i dette tilfelle er helsemidlet bare full klarhet, full sannhet og full oppriktighet.

Vi som er dømt etter lover som strir mot pakten om menneskerettigheter, vi som uten grunn er stemplet som «landssvikere», vi krever i dag at disse helsemidlene bringes i anvendelse. Og vi håper også at de kretser der synkvervingen nu tar til å glippe, vil være redelige nok til også å kreve det.

Da vil det raskt bære mot slutten av den styggeste og mørkeste epoke i norsk retts-historie. H. N. H.

Uamerikanske betraktninger

I en redaksjonell artikkel om uamerikanske betraktninger, skriver det danske blad «Information» bl. a.:

«Alle anderledestænkende faar det sværere og sværere i det store, frie land, der blev bragt under plov af anderledestænkende fra de gamle lande i Europa — af folk, som ikke havde kunnet have deres religion eller deres meninger om politik i fred hjemme — og som udvidedes mere og mere mod vest og dybt ind i øde prærie- og ørkenstrækninger, fordi ufordrageligheden og lysten til at kanøfle de aparte desværre havde været en del af emigranternes rejsegods, saa forholdene i øststaterne blev for trange. Desværre er, de hvides muligheder for at skubbe hverandre længere mod vest forlængst standset ved Stillehavs-

kysten, med det resultat, at amerikanerne paa mange maader er ved at udvikle sig saa uheldigt som deres forfædre gjorde, og som deres europæiske slægtninge fortsatte med at gøre til denne dag

Hvormed paa lidt indviklet maade være sagt, at de bakterier — som i Europa gav sygdomme som nationalhad og erobringslyst — er slæbt med over Atlanten og derovre i mangel af smaastaters havelse giver sig udslag i racehad og lysten til at ensrette. For tiden er, som man ikke godt kan undgaa at vide, begrebet «uamerikansk» det samlebaand, paa hvilket syndebugke sammenflikkes. Produktionen foregaar metodisk og energisk, producenterne lader sig ikke forstyrre af, at den skik at springe ud gennem vinduet som protest mod tilværelsen ikke mere er uamerikansk».

En tysk røst om den tyske invasjon i Norge

Et apropos til dr. Derrys bok

Dr. Paul Schmidt i boken «Statist auf Diplomatischer Bühne» (norsk tittel: Jeg blev Hitlers tolk) skriver:

«Natten mellem 8. og 9. apr. 1940 oversatte vi det tyske memorandum til de nordiske land som ledsaget besettelsen av dem. Det begynte slik:

Riksregjeringen er kommet i besittelse av uomstøtelige bevis for at England og Frankrike har til hensikt innen få dager å foreta en overraskende besettelse av visse deler av de nordiske land

Mens jeg med bitre følelser den natten satt og oversatte dette dokument om Tysklands forestående brudd på de skandinaviske lands nøytralitet, trodde jeg at påstanden om Englands og Frankrikes

hensikter bare var påskudd. Jeg visste den gang ikke det man nu kan lese seg til i mr. Churchills memoarer: «Den 3. april tok det britiske kabinett skritt til å få utført det øverste krigsråds beslutning og bemyndiget admiralitetet til den 8. april å minelegge den norske leden. Da vår minelegning i norske forvann kunne tenkes å ville føre til tyske motforholdsregler, blev det også besluttet å sende en britisk brigade og en fransk kontingent til Narvik for å rydde opp i havnen og rykke innover til den svenske grensen. Andre stridskrefter skulle sendes til Stavanger, Bergen og Trondheim for å få forhindret at disse støttepunkter falt i fiendens hender.

Det hendte på Det kgl. teater i København. En kollega skulle henges ut for urent trav under okkupasjonen og ivrige sjeler hadde satt opp en liste til underskrift og denne skulle så sendes til teatersjefen. Det er jo så hyggelig å kunne intrigere litt, især når det går ut over andre. Listen ble så forelagt den velkjente Henrik Malberg til underskrift. Han kikket flyktig på den og på de mange navne. Så skrev han nederst på listen: «Malberg — kr. 10.00.» Så var det gjort: — Vi vet ikke om beløpet ble innkassert.

ler annet sted, skriver redaktør Selander i «Eskilstuna-Kuriren». Enn Stortinget da?

«... kanskje skal det tillegges et ord om de danske og besettestropper i Tyskland. Våre nordiske venner får unnskyldt oss — men de fleste tyskere vi traff, kjente faktisk ikke til at det endog inngikk danske og norske tropper i okkupasjonsstyrkene. Kanskje er dette også symbolsk for den betydning disse stater kommer til å få innen den såkalte «Atlantpakt».

ABCD i «Fria Ord».

Riksdagen synes å være moden for en psykologisk undersøkelse. Det finnes noen feil et el-

Som de farligaste lekarna har någon betecknat kärleken, småleken och kortleken.

Philiphus:

Betraktningen

over moralske materier

Gundersen er gått av som justisminister. Mange vil synes det var et godt julebudskap. Det burde bare ha kommet for lenge siden.

Sammen med Solem og Arntzen står Gundersen som eksponent for en stygg og nedverdiggende tid i norsk rettsliv. Det er ikke bare tidligere medlemmer av Nasjonal Samling som mener det. Mange, mange såkalte jøssinger mener det samme i dag.

Solem er ikke mer. Det fortelles at han angret før han gav seg ut på sin siste reise. Måskje gruet han for den høyeste domstol han skulle tre frem for.

Arntzen har også trukket seg for lenge siden. Etter hvad han presterte i sin prosedyre for Høyesterett i høst, i hvalfangstselskapenes sak mot staten, må han også ha skiftet mening om gyldigheten av landssvikloven og dermed gyldigheten av de etter denne «lov» avsagte dommer. En tør vente at han snart kommer til å gi offisielt uttrykk for **den sannhet han synes å være nådd frem til.**

Gundersen har holdt trutt ut til det siste. Men nå har også han forlatt Rettsoppgjørskuta. Man spør om grunnen. Kanskje har oppholdet borte i Amerika, i FN vært godt for ham. Så lenge han satt her hjemme, omgitt av Griniklubben — Fangesamband — brautende hjemmefront — og gud vet hvad det altstammen heter — var det vel ikke så greit å få tid og ro til en stille ettertanke. Undertiden er det sundt å få tingene på avstand og høre hvordan andre mennesker utenfor stammen resonnerer. Muligens får man også gode råd.

Det kan være andre grunner. Hva vet vi? Kanskje kan i en ensom nattetime bleke ansikter ha stirret på ham gjennom mørket, — ansiktet til en stille, beskjeden vitenskapsmann f. eks. Kanskje har han fornemmet sår gråt fra sultne og skremte barn, stønn fra ulykkelige nervevrak, stum anklage fra dem som brøt sammen og tok sitt liv.

Ja, hva vet vi

Hvorledes kom Gundersen — som vel ikke er stort verre eller bedre enn andre skrøpelige mennesker, bort i dette? Komplekser, svarer du.

I ungdommen mot-dagist, sovjet-entusiast, forsvarsnihi-

list, arg motstander av borgersamfundet, borgerlig moral, borgerlige lover, kirke, kongehus og alle gamle lik i lasten vi seilte med. Nå, det var vel ikke så nøye gjennomtenkt alt sammen. Mye var vel fraser og ordklisjéer bare. Det var en motesak for all fremmelig ungdom å være «revolusjonær» den tiden. — Og så, på én eneste natt ramlet det sammen. Alt de hadde preket og skrevet, visste seg å være bunnfalsk.

Der stod man. Rådløs? Kloke folk er aldri rådløse. Det gjaldt bare å finne en syndebukk de kunne lesse syndene sine på. Syndebukken var like for hånden. Nasjonal Samling ble syndebukken. De hadde meget å hevne på disse nasjonale drømmere og idealister, som stadig hadde sagt dem i mot. Hvem gad lenger huske på at Nasjonal Samling i årevis hadde stridd for gjenreisningen av forsvaret, hadde pekt på de farer som truet folk og land, hadde manet til samling og samhold?

Nå hette det at det var forræderne, femte kolonnen, Nasjonal Samling, som hadde fått tyskern hit, tatt opp minene i Oslo-fjorden og stod på bryggen og hilste dem velkommen.

I en oppreven, unormal tid kan man gjøre hvitt til sort og sort til hvitt. Men i lengden går det ikke. I dag er det ikke et menneske med sine fulle fem som tror på dette sludderet mer. Men det har gjort sin nytte. — Derfor «fred omkring Rettsoppgjørret».

Gundersen og de andre makthavere i dag burde ha stått frem og erkjent sin store skyld og bedt om tilgivelse for sine feil, som blev så skjebnesvangre for folk og land.

Kloke folk gjør ikke slikt.

I tillegg til sine ungdomsvillfarelser hadde Gundersen en villfarelse av nyere datum, som kan forklare hans jagtglede på syndebukkene. Mens våre gutter, deriblant noen som var eller blev medlemmer av Nasjonal Samling, kjempet mot tyskerne i Nord-Trøndelag, skaffet Gundersen som da var rådmann i Trondheim, 2 000 arbeidere til å arbeide på Værnes flyplass, så tyske fly kunne bombe norske tropper. Sant nok, Gundersen var ikke alene om det,

HANS EGEDE NISSEN:

En frafalle

Aschehoug's Forlag gir for tiden ut en norsk verdenshistorie i 8 — otte bind. VI. bind er allerede kommet i bokhandelen og omfatter den første verdenskrig og etterkrigstiden til 1924.

Ansvarlig for dette bind er den fhv. «Mot-Dag»-ist professor Arne Ording, og den som i hans produksjon av i dag venter seg å finne marxistisk dogmatikk og de historiske grunnlinjer trukket opp etter materialistiske historiske teorier blir bittert skuffet. For professor Arne Ording er hoppet av og avsvirger i en hånd vending hele sin ungdoms og manndoms overbevisning og sin kulsviertro på Karl Marx og den på den *metraniske årsakslov* oppbyggede historiske materialisme. Det er jo litt av ett tidernes tegn, når man erindrer seg at Arne Ording blev utnevnt til professor med forelesningsfag just i den materie som han nå høytidelig oppsier huld og troskap. I og for seg er intet bedre hendt enn at ett villfarende får vender hjem til folden igjen eller at den bortkomne ~~sønn finner vei tilbake~~ til faderhuset, som han forlot. Ikke få av disse «Mot-Dag»-ister har det gjort. «Mot-Dag» er jo en oversettelse av

Erling Falk og gjengir det latinske: Ex Oriente Lux, som betyr dagen og lyset kommer fra øst.

Angående arten av denne dagning har meningene i det siste blant våre «orientalere» av marxistisk kaliber vært ikke lite delte og en viss skepsis har bredt seg omvendt proporsjonalt med gasjen og ansvaret i de mange overordnede stillinger i vår statsadministrasjon, som i dag blir bekledd av disse østens proseyter. Her kan man virkelig for en gangs skyld si med det gamle misbrukte ordtøke: — Den som Gud gir embede, gir Han også forstand. Skjønt det er kanskje en og annen som mener at angrende syndere som på så skjeve premisser beholder viktige embeder og dermed gasje og innflytelse, ikke er meget å stole på; da deres syndserkjennelse koster forbausende lite, iallfall erkjenner de ikke sine teories absolutte sammenbrudd ved i stillhet og med skamfølelse å trekke seg tilbake fra sine fremskudte posisjoner.

Vi skal nemlig huske på én spesiell ting. **Moralsk, politisk og sosialt har denne «Mot-Dag» bevegelse vært noe av det tristeste i det norske folks historie. Hva det har kostet**

av folkelykke, kollektivt og individuelt lar seg overhodet ikke regne ut. Der var nok av fedre som gikk med sorg i sin grav over deres barns villfarelser i «Mot-Dag»'s regi.

Man skulle derfor gjerne ønske ett Pater peccavi: — Fader jeg har syndet — i stedet for den form Arne Ording har valgt for retretten. Vi lar Arne Ording selv tale (referert i «Morgenbladet» nr. 7, 9. januar 1952 side 2.):

Professor Ording understreket — — *at tidligere historiskrivning var tilbøyelig til å legge hovedvekten på de sosiale og økonomiske faktorer, men her er det inntrådt en forskyvning i bildet, idet den politiske faktor for våre dagers vedkommende er den dominerende.* —

Arne Ording glemmer bare den ene avgjørende ting at «Mot-Dag» litt etter litt erobret den ene skanse etter den annen i A. P. i førekrigstiden, og var en dominerende politisk faktor før storkrigen. — Selv filosofiske doktorer og professorer bør nu og da anholdes for logiske slutningsfeil. Og vi bør huske på at de akademiske «Mot-Dag»-ister stort sett så dagens lys i overklassehjem, hvor de økonomiske faktorer spilte en underordnet rolle.

«Mot-Dag» kjente like littet som deres svartskjeggete profet Karl Marx nød og elende uten i teorien.

ordføreren i Trondheim, nuværende fylkesmann Skjaanes var med han også. Det var ennu krigstilstand mellom Norge og Tyskland dengang. Derfor var det rådmann Gundersens soleklare plikt å avvise tyskernes krav, som var i strid med folkeretten. Som jurist måtte Gundersen kjenne folkeretten og norsk straffelov § 86.

Mindre ting enn dette kan skape komplekser hos et stakars menneske.

Med sammenbitt energi går Gundersen løs på dem av sine landsmenn som etter kapitulasjonen påtok seg det utakknemlige arbeid å trygge folkets liv og helse, og sikre fedrelandets frihet og selvstendighet i tilfelle av tysk seier. Med dette mål for øye kunne de ikke unngå et visst samarbeid med okkupanten, innenfor internasjonal rett — som Norge alt i 1910 underskrev og dermed gjorde til høyeste norsk lov.

Til unnskyldning for Gundersen kan det fremholdes at han aldri har vært noe til

Høyesterettsdommer Gundersen som gjennom sin politiske virksomhet har dyktiggjort seg for dommergjerningen!

jurist, neppe heller noen selvstendig personlighet. Han har vel mest vært et villig redskap bare, i et spill av mer drevne politiske aktører — slik som mange mener domstolene har vært det.

De politiske Pilatuser vil nok i tilfelle prøve å toe sine hender og velte skylden på dommerne og domstolene fra Høyesterett og nedover.

Dette spillet er kanskje det mest tragiske ved hele «Rettsoppgjørret». — Mister et folk tilliten til en rettferdig rettsorden, er nasjonens liv i fare.

Det hjelper lite med smukke talemåter som «menneskerettigheter», «demokrati» og mere. Det er handlingene som teller.

Mange vil synes det er betenkelig at en mann med en slik fortid som Gundersen skal bli høyesterettsdommer. Det skulle ikke være politiske vurderinger, men juridiske og karaktermessige kvalifikasjoner som var bestemte høye, ansvarsfulle embedemende for besettelsen av det Folket krever slutt på rettsløsheten nu. —

Ingen elsker Gundersen i dag. Mange forakter ham. Men vær ikke for streng i din dom. Han er bare et menneske med sine mange menneskelige komplekser. Kanskje vil han vokse og modnes i det høye embede han nu skal overta. Det har hendt andre før ham.

Vi får vente og se. —

Philiphus.

In memoriam:

Ellen Schnitler

En av de glade adelsmennenesker blant oss — fru Ellen Schnitler, født Bull — er gått bort. I Bergen var hun et stort og livgivende oppkomme for den nasjonale og sosiale bevegelse som hun sluttet seg til ved starten i 1933, fordi hun var begeistret for programmet. Hun spurte major Quisling om han kunne garantere dette. Han bejaet dette . . .

Ellen Schnitler eiet stor stilistisk evne og den uanstrengte myndighet og sikkerhet som gammel kultur skjenker. Hun hadde det som dagens menn mangler: Riksfornemmelse, for å tale med salig Macody Lund . . . Hun var en skattet medarbeider av det litt for farlige 8. Mai». Hun var merkelig objektiv og sa under «de vonde årene» at det viktigste var at de som seiret styrte verden godt . . . Da hun tilhørte en irriterende bevegelse som ved «Frigjøringen» (av undertrykte komplekser) måtte kriminaliseres — hadde hennes by ikke lengre bruk for henne. Ti det samfunnslegeme som Herren vil ramme — slår han først med blindhet, slik at det kutter de beste lemmer av . . .

Hun var gift med direktøren for Bergen Handelsgymnasium, Carl Jacob Schnitler, og hadde fem barn. Hun var i hele sitt liv sterkt sosial interessert på overskuddsmenneskers vis. Hun var i provianteringsnevnden både i den første og i den annen verdenskrig. Under den tyske okkupasjon var hun presseleder uten å forstå hvilken forbrytelse dette var i gule øyne. Hun hadde vært ett offervillig medlem av Bergen riksmålsforening. . . Under den skarpe strid om Bergen og Bjørgvin-navnet laget hun et merke: Bergen skal byen hete, — som innbragte foreningen visstnok 16 000.— kr. og kanskje seiren over omdøpningsraseriet . . . Hun fikk et sølvfat med inskripsjon, men ble ekskludert etter «Frigjøringen» . . .

Hun reddet et menneskeliv fra okkupantens styggeste aksjon i Norge. Vedkommende takket dengang — tenk — men løftet med sin internasjonale innflytelse ikke en finger for Ellen Schnitler, da denne kom i krisejussens vold . . .

På et kuropphold i Danmark traff hun biskop Berggrav og sa sin og Jon Skeies

mening til ham . . . Denne gang, uten publikum, var Berggrav kristelig og stille. Hun hjalp ham med å oversette et telegram til engelsk og fikk blomster av ham da hun dro. For én gangs skyld var biskopen ikke til sorg i menigheten. . . .

Derimot markerte en av Norges heltetenorer at forfølgelsen endog anno 1953 rekker utover døden. På forespørsel fra hennes sønn hadde han lovet å synges en sang ved bisettelsen. Like før denne ringte herr Buntz opp og sa bl. a. at grunnet Ellen Schnitlers politiske innstil-

ling under okkupasjonen kunne han ikke synges i hennes bisettelse, da han ville vekke kritikk . . .

Den menneskelige ynkelighet forstyrret ikke Ellen Schnitlers dødsleie. Der ble hun begunstiget av skjebnen. Hun var klar til det siste, glad og takknemlig for at hun hadde fått være med å kjempe for en stor sak. . . Derfor ble det ved hennes bære, hvor pastor Scheie forrettet, sagt disse ord: Det er bedre å lytte til streng som brast enn aldri å ha spent en bue . . .

Oslo 17-1-53.

Alexander Lange.

“Splittelsen stid må være forbi!” Dansk hilsen til Tyskland

Det kan ha sin interesse å notere, at den danske utenriksminister Ole Bjørn Kraft ved nyttårsskiftet sendte det tyske folk følgende hilsen gjennom det vesttyske nyhetsbyrå DPA:

«Isolasjonens og splittelsens tid må være forbi. Fremtidslinjen er samarbeidet og fellesskapet, hvor hvert folk og hver stat yder sin innsats etter evne, forat de store mål vi har satt oss: å sikre friheten og freden for oss selv og våre

etterkommere, kan nås. Vi kan forutse at Europa på mange felter vil komme til å innta nasjonalstatens plass uten at nasjonens egenart derved kommer til å utslettes. — Det er mitt håp at det i det kommende år må vise seg voksende respekt og gjensidig forståelse mellom våre folk».

Dette sa Danmarks utenriksminister — og det er godt og følgeriktig sagt. Men så ligger også Danmark nærme Europa og folkevettet. —

Folkets suverenitet

«Det jeg kaller for demokratiets logikk består i en gjennomført hevdelse av prinsippet «Regjering ved folket», når det gjelder å forme de politiske institusjoner. Ingen kan nekte at helt siden 1848 og for så vidt lenge før, har den overveldende majoritet av det sveitsiske folk følt seg berettiget til å være de eneste herrer over sin politiske skjebne. Denne overbevisning som førte til at almindelig stemmerett for menn blev gjennomført allerede før 1848 måtte før

eller senere logisk føre til at man også innførte Referendum. Hvis man først godtar folkets suverenitet som et uomtvistelig prinsipp og at folket har rett til å velge sine representanter, da er det bare logisk å gjennomføre det samme prinsipp når det gjelder å godta eller forkaste de lovgivende bestemmelser disse representanter treffer» skriver den sveitsiske professor William E. R a p p a r d i «Farmand» nr. 51-52—52.

VERDENSBORGEREN

Kan De huske den amerikanske orkesterdirigent Gary Davis, som brente sitt amerikanske pass og kaldte seg verdensborger? Han laget adskillig spektakel og vakte oppsikt ikke minst i Paris — i FN. Nå er det ikke meget igjen av verdensborgeren. Han er skilt fra sin kone for hvis skyld han bad om å få sitt amerikanske pass tilbake og står nå bak disken i en liten jernva-reforretning i New York.

Romantikkens tid er forbi.

LÆR OG SE

Sannheten er krigens første offer og fredens beste venn.

Vi er vant til å snakke om Norge som foregangsland. Intet annet land har så stor torsk, så lange saltedlinger, så mange mørke århundreder og i forhold til innbyggertallet så lang kystlinje som Norge . . . Er det meningen å gjøre oss til et foregangsland også når det gjelder forordninger, kontroll og funksjonærstyre?

(Sigurd Hoel)

Nye sannheter - nye idealer

I en kronikk i «Morgenposten» skriver Jeremi Wasitynski:

«Den drivende kraft bak sosial evolusjon består i skapende psykisk aktivitet hos unntakelses-individer som forkaster gamle verdier og erstatter dem med nye: nye sannheter, nye bud, nye idealer. Størs intensitet får den psykiske kontakt i religiøse opplevelser. Men all åndelig nyskapning: vitenskapelig, kunstnerisk, filosofisk — springer ut av samme kilde og bærer opprinnelig et religiøst preg. Det at vår tids vitenskap og kunst mangler denne religiøse enhet er bare en konsekvens av at vår

sivilisasjon — «Vestens» sivilisasjon — siden renessansetiden befinner seg i oppløsning, og dens enkelte grener har mistet kontakt med hverandre».

En av de få kontakter som opprettholdes mellom Vest- og Øst-Berlin er den mellom de to hovedpostkontorer. En dag ankom brevene fra Øst med noen nye kommunistiske slagord påtrykt: «Lær av det store sovjetfolk — lær av den store Stalin» — . . . hvoretter den vestberlinske postmann på samtlige brev tilføyet: «og se hva det fører til».

Kan vesten stole på Tito?

Herren i Jugoslavia, Tito, har gått sine kommunistiske læreår i Sovjet hvor han fremdeles har mange gode venner. Han er ikke interessert i Stalins verdenskommunisme, men er gått inn for nasjonal-kommunismen, altså for kommunismens utbredelse Jugoslavia, og skal derfor være blitt Stalins uvenn. Si det. — Men han har husert etter beste Sovjet-mønster blant sine politiske motstandere og har nu også brutt med paven fordi denne til erkebiskop har utnevnt en mann Tito ikke liker. Ved siden av å være verdslig overhode, vil altså den tidligere grubearbeider også bestyre de geistlige anliggender i sitt land. Han etterligner med dette middelalderens tyske keisere som forsøkte seg på det samme, men med lite hell. Således måtte Henrik IV i 1078 begi seg ut på sin kjente bodsgang til pavens borg Kanossa og i 1122 måtte keiser Henrik V i Worms gi avkald på retten til å utnevne biskoper og abbeder. — Og den «demokratiske» diktator Tito kommer nok også til å svi fingrene sine under konflikten med paven. All erfaring taler for det. —

Det er i de senere år blitt stille i pressen om Titos voldsherredømme. En av forklaringene er naturligvis at en stort sett irreligiøs verden ikke bryr seg om at kristendommen søkes utryddet i Ju-

goslavia. Men en annen forklaring er at Tito er «venn» av Vesten og ikke må kritiseres. Han bygger jo opp sitt lands økonomi med Vestens millioner, og ved hjelp av blanke dollar skaper han Europas sølvbete her, nest Sovjets. — Disse divisjoner, som ganske sikkert er fremragende, har ikke annet ønske enn å opprettholde demokratiet i f. eks. Frankrike og slå tilbake Sovjets ca. 200 første-linjedivisjoner! Tror Vesten!

På grunn av dette sitt brennende ønske er derfor Tito blitt innvitert til England til våren. Det er utenriksminister Eden som har sørget for dette, men øyensynlig uten å være oppmerksom på at vide kretser i England aldeles ikke er begeistret for Tito. De mener at hans «vennskap» med Vesten bare er en dyd av nødvendighet for å skaffe Jugoslavia byen Trieste o. a. fordeler på Italias bekostning. Disse kritiske kretser hevder virkelig rett ut at Tito ikke er noe annet enn en ugudelig kjeltring og at det vil være en skam for England å ha ham som gjest.

Så det spørres om Eden har rett — eller om ikke den kritiske «common sense» nu som så mange ganger før — lettere enn den profesjonelle diplomat — kan oppdage ulven i fåreklærne.

Instinkt er noe som aldeles ikke bør foraktes!

S.

ABONNER - AVERTER

Stalins svak

Da en del av pressen har gitt ufullstendig gjengivelse av Stalins svar på «New York Time»'s diplomatiske medarbeider, James R e s t o n's spørsmål til ham 21. desember 1952, gjengir vi her intervjuet etter «Sovjet-Nytt»:

SPØRSMÅL: Holder De ved inngangen til det nye år og den nye administrasjons overtagelse i Sambandsstatene fremdeles fast ved Deres overbevisning om at Sovjet-Unionen og Sambandsstatene kan leve i fred i de kommende år?

SVAR: Jeg tror som før at en krig mellom Sambandsstatene og Sovjet-Unionen ikke må regnes som uunngåelig, at våre land også i fremtiden kan leve i fred.

SPØRSMÅL: Hvor finnes etter Deres mening, kildene til

den nuværende internasjonale spenning?

SVAR: Alle steds og i alt hvor den «kalde krigs» politikk, som føres mot Sovjet-Unionen, gir seg utslag i aggressive handlinger.

SPØRSMÅL: Ville De hilse velkommen diplomatiske forhandlinger med representanter for Eisenhowers nye administrasjon for å drøfte muligheten av et møte mellom Dem og general Eisenhower med sikte på internasjonal avspenning?

SVAR: Jeg stiller meg positivt til et slikt forslag.

SPØRSMÅL: Ville De samarbeide i et nytt diplomatisk tiltak med henblikk på å gjøre slutt på krigen i Korea?

SVAR: Jeg er villig til samarbeid, da Sovjet-Unionen er interessert i å få slutt på krigen i Korea.

unekkelig gi stoff til ettertanke når det leilighetsvis fortelles også i våre aviser om hvordan engelskmennene går frem f. eks. mot frihetskjemperne i Malaya: — kollektiv straff overfor beboerne av landsbyer hvor det blir begått et politisk mord hvis de innfødte nekter å fortelle hvilken frihetskjemper det var som drepte et av de mennesker han — og de betrakter som sitt folks fiender — eventuelt en brite, eventuelt en forræder — en «samarbeidsmann». Du som var slik god nordmann i Norge under krigen, tenk deg inn i situasjonen. Ville du ha angitt en frihetskjemper til tyskerne?

Eftertanke er en god ting. Eftertanke klarlegger meget som før var dunkelt. Men den stiller oss her overfor nye — kanskje større problemer. — Den stiller oss overfor selve den hvite manns problem.

For det er et problem vi har for oss vi som tilhører siviliserte stater, som (i hvert fall i teori) bygger på humanistiske, kristelige idealer og som drømmer om en verden hvor folkeslagene lever sammen som brødre, i gjensidig vennskap og samarbeide. Verdenshistorien gir oss ikke — like lite som de nyeste dyrekjøpte erfaringer — noen grunn til å tro at vår drøm innen en overskuelig fremtid lar seg føre ut i det praktiske liv. Det er en vakker drøm bare — ser det ut til. Vi skal ikke forakte den og vi skal ikke glemme den, den må bare ikke sløve oss overfor visse jernharde realiteter.

Det er noe som heter *selvoppholdelsesdrift*. Og det er en primær — i og for seg en verdifull og berittiget — drift som gjør seg langt sterkere gjeldende i verden enn den selvfornektende kjærlighet — som er vårt høye ideal. Europa, den hvite mann er i dag kommet dit at selvoppholdelsesdriften skyver de demokratisk-kristelige idealer i bakgrunnen — en situasjon hvor FN's erklæringer om menneskerettighetene med et mildt uttrykk kommer noe ubeleilig. Situasjonen er ikke uten en viss ufrivillig komikk. Man kan ikke både spise kaken og gjemme den, sier et engelsk ordsprog.

Det kan neppe betviles at selve pasifismen, nedrustningen, det store og edle ideal som så mange gode mennesker har kjempet for — skylder sin tilblivelse en mental innstilling som bare kunne vokse frem under relativt trygge forhold: under de eu-

Det er sagt . . .

«Det er en ny folkevandrings-tid vi er inne i. Stater oppslukes, folk utslettes, metodisk og systematisk. Og når de Forenede Nasjoner vedtar bestemmelser mot genocidium, mot folkedrap, er dette bare et akademisk uttrykk for god vilje, dyp rådløshet og konstitusjonell avmakt. Det står til den enkelte å redde seg selv, om han kan».

(Arnulf Øverland i «Har jorden plass til oss».)

— Ikke bare at du har ødelagt min ungdom, trampet på min kjærlighet, lagt mitt håp i grus og knust min tro på livet — du har dessuten ødelagt hele kvellen for meg, sa den opprørte unge dame til sin kavaller.

«Ellers er nok det vest-tyske folkestyre temmelig up to date. Når man leser om avis-streiken i vest-tyske byer, hvor typografene krever høyere lønn, selv om de allerede har en gjennomsnittslønn av 700 mark pr. måned — dvs. mere enn hvad domstolsjurister, statsadvokater og læger tjener — kan vi her i

ropeiske staters verdensherredømme, som kulminerte i forrige århundre, da Europa stod på høyden av sin makt, og som endte etter siste verdenskrig. Våre forfedre levde i evig utrygghet. De visste — mange hadde følt det på sin kropp — at hvis de ikke holdt seg i krigsberedskap ville deres naboer før eller siden overfalle dem og legge under seg deres land. Alle nasjoner som hadde evne til det var dengang erobrerfolk. — De visste at gjorde de seg til herrer, unngikk de å bli slaver.

Dette var elementær kunnskap i de dager, selvinnsynende ting. Vil det igjen bli almen kunnskap, upopulært, brutalt som det er? Kanskje denne bitre erkjennelse først vil bli vår når det forlengst er for sent?

Vi har sett hvordan det gikk med det hollandske kolonirike. Vi har sett det mektige britiske imperium — frukten av mange århundres djerv innsats — oppløses og forsvinner i bølgen som et drømmesyn, vi ser det enda i dag: et synkende Atlantis. Vi ser i dag hvordan flammer slår opp over restene av de hvites koloniriker. Og langt borte bak fjerne horisonter skimter vi et helt kontinent *Australia*, behersket, bebodd av hvite mennesker, men bare sparsomt befolket — ventende på millioner av innvandrere. Av hvilken rase vil de bli?

Den tenkende avisleser bør tenke seg om. Han er her stillet overfor et alvorlig problem.

Sverige bevitne, at på dette område har tysk demokrati visst blitt moderne omskolert».

(Dr. Otto Järte i «Medborgaren».)

La oss aldri glemme at det er vårt plikt å holde ut og ikke bli trett i tidens stormer og nye gåtefulle år.

(Sven Hedin)

OM 100 ÅR ER ALTING GLEMT

Hvem har laget dette ordsprog spør en leser. Jo, det er den danske landinspektør Carl Sjøeborg, som døde for 100 år siden i år. Han var en Herman Wessel i mindre format — og ved en punsjebolle bedrev han følgende: Om 100 Aar er alting glemt Venner! Venner, hvad end I her maa lide.

Thi lad oss være glade stemt, sætte de mørke griller til Side! Den Rus, som vi i aften faar er sovet ud om 100 Aar!

ADBEIDSTIDEN SKAL OVERHOLDES

Han kom haltende henover tomten med sin frokostpakke for å gå til spiserommet.

— Hva er i veien med deg, spurte en av hans kamerater.

— Jeg har fått en spiker opp i foten.

— Men hvorfor i all verden haler du den ikke ut?

— Er du gal, du da? Nå midt i frokostpausen!

DET TANKEFULLE UTTRYKK

Den eneste forskjell mellom en drøvtyggende ku og en teenager er det tankefulle uttrykk i kuens ansikt.

Finnes det noen som kan hjelpe en tidligere frontkjemper med et lån stort kr. 1200. Betaler gjerne høy rente.

Bill. mrk.: «Sikker betaler».

Bøker til innbinding formidles.

HEURECA T/W
Maridalsveien 205, Oslo
Telefon 38 06 08

Følgende bøker ønskes kjøpt pr. kommisjon:

Per Sivle: „Sogor og stubbar”, kom ut 1910.

Bernhard Stokke: „På livet løs” og „Kampen om den sorte sten” Winju Simonsens forlag.

Johannesen & Nyegaard: „Latinsk ordbok”, kom ut ca. 1920. Tilbud og pris sendes

HEURECA T/W
Maridalsveien 205, Oslo
Telefon 38 06 08

HØY OG HALM

Kan noen skaffe en gammel NS mann en eller flere vogner godt høy eller halm?

Engb. Langdegård
Etna st. Valdres

DEMOKRATIET og MENNESKERETTIGHETENE

Den hvite manns dilemma

AV KAI NORMANN

Aviser er nyttig lesning. Notabene hvis man leser «mellem linjene». Var det ikke slik man her i landet leste aviser under okkupasjonen? En prøvde å lese med ettertanke, ikke sant?

Undres om det norske folk fremdeles følger denne praksis? Eller har man sluttet å tenke?

Det ville være synd, for avisene gir virkelig stoff til ettertanke, på mer enn én måte og på mer enn et område. I disse dager er det restene av de europeiske koloniriker som er i faresonen, — uro, opprør, krig, mord, henrettelser, fengslinger, mishandlinger forteller avisene om. Kolonifolkene ønsker å styre seg selv. Vekk med europeerne, sier de.

Ja hva så? Er det urimelig at disse folk ønsker å bli frie folk, at det ikke vil være under fremmedherredømme en dag lenger? Har ikke en marokkansk eller malayisk frihetskjemper samme krav på verdens sympati som en norsk frihetskjemper under okkupasjonen. Ligger ikke Rhodesia i Afrika, er det bri-

tisk territorium? Ligger Sør-Afrika Unionen på europeisk område, er det rimelig at et mindretall hvite behandler et flertall farvede slik som vi leser om?

Det er krefter i bevegelse for å søke å løse en del av disse «problemer» gjennom FN. Dette har vakt en storm av indignasjon og kraftige protester henholdsvis i Frankrike og Sør-Afrika Unionen. Det er «innblanding i våre indre anliggender», hevder de interesserte parter, og tilføyer: «Vi fraber oss på det bestemtteste innblanding i våre indre anliggender fra FN's side!»

Ja, hva så? Hva med menneskerettighetene? Hva nå?

Hvad er FN's nyeste erklæring om menneskerettighetene verd? Hva er de høytidelige erklæringer av siste verdenskrigs seierherrer om menneskerettighetene verd? Det er enda i dag et åpent spørsmål. Disse makter gikk jo til krig mot Tyskland angivelig fordi tyskerne krenket menneskerettighetene. Mot denne bakgrunn må det

SLUTT OPP OM AVISEN

Har Du fornyet abonnementet?

Tilbakevirkende

(Forts. fra side 1)

De er til liten hjelp for dem hvis interesser det gjelder. De byr ikke noen effektiv garanti for betryggende behandling og rettfærdige avgjørelser».

Selvsagt har ikke den fhv. riksadvokat i landssvikaffærene tenkt på det politiske rettsoppgjør, når han skriver dette, men vi som har fått føle det på sjel og kropp og fremdeles lider under det, tar allikevel hans ord til inntekt.

Vi kan fortsatt ikke fortrøste oss til «det konstitusjonelle ansvar og den parlamentariske kontroll» osv.

Vi vil i denne forbindelse gjenkalle i erindringen hvad selveste lagmann i særdomstolen, Erik Solem sier i sin kommentar til landssvikansordningen, den etterfølgende lovgivning og grunnlovsstridigheten. Han sier at «de ganske særegne omstendigheter kan gjøre det nødvendig til en viss grad å lempe på den gjeldende tolkning. — Noen konsekvens for den fremtidige tolkning av Grunnloven under normale forhold, behøver dette under enhver omstendighet ikke å ha».

Det politiske . . .

(Forts. fra side 1)

ne var dømt og ikke hadde krav på oppreisning, det gjelder rett og slett nåde.

Bunkholt, (B), rettet til dels kraftig kritikk mot departementet og mente at departementsavgjørelsene — var begynt å vakle og at funksjonærene der fattet avgjørelser stikk i strid med de prinsipper som er fastlagt. Han karakteriserte dem som inkassatorer for staten og mente at de hadde forlatt sin dommergjerning som skulle tjene til å bringe harmoni inn i oppgjøret. Han understreket at hans kritikk ikke gjaldt den nuværende justisministre.

Hønsvold, (A), mente at de få sakene som var forelagt forsamlingen ikke var noe grunnlag for å bedømme departementets arbeide. Det er avgjort 1099 saker og bare 33 av disse er kommet frem til Stortinget. Han mente at man måtte være varsom med å revidere dommene ved nedsettelser eller ettergivelse for da stod man foran det å måtte revidere alle dommene, og da ikke bare når det gjaldt bøter og inndragninger, men også fengselsstraffene.

Er det ikke angrep —

så er det inngrep

En evigvarende trussel mot alt det som heter trygghet

Et stort eksportfirma i Oslo Anth. B. Nilsen & Co., bringer tid om annen i annonseform dagens brennende spørsmål frem til almenheten. Dette har vakt likefrem raseri blant dagens herrer, og de forsøkte da også å straffe firmaet på pungen i form av skattesedlen. Det lykkedes dog ikke i denne omgang, og firmaet fortsetter sin annonsekampanje. Vi tillater oss å gjengi dets siste henvendelse til leserne. Den begynner med spørsmålet: Føler De Dem tryggere nu, og fortsetter:

Man kan sikkert si at det som beskjeftiger folk mest, er tanken på hvordan man skal oppnå TRYGGHET.

Men k a n man egentlig oppnå trygghet?

For å kunne besvare det, må man først være klar over hvad trygghet ER. Med trygghet mener man vanligvis vissheten om at ens hjem og ens økonomiske utkomme er sikret, nu og i fremtiden.

Man behøver ikke bruke særlig ettertanke for å kunne innse at det er UMULIG å oppnå trygghet i denne form og utstrekning. Hvis De ser Dem om, vil De snart finne hundreder av eksempler på folk som har stelt seg så fornuftig og forsiktig i sin tid som overhodet mulig — folk som har arbeidet flittig, spart sine penger, dekket seg med forikring, ordnet seg med pensjon avbetalt sin gjeld, og lagt kloke og forsiktede planer for å verne sin økonomi mot tidenes omskiftelighet.

Men har disse mennesker noen følelse av TRYGGHET i dag?

Saken er at man jo til enhver tid kun kan verne sin økonomi og sitt hjem mot de farer som er tenkelige PÅ DEN TID MAN LEGGER SINE PLANER. Men nye farer oppstår, i hittil ukjente former, ettersom tiden går.

Sparemidler sviner hurtig inn ettersom kronens kjøpekraft synker og statens skattebegjær stiger. Pensjoner som for 10 år siden ville ha sikret gamle mennesker et forholdsvis sorgløst otium, er i dag helt utilstrekkelige. Bedrifter som i årtier, kanskje i generasjoner, har vært ansett som sikre inntektskilder og arbeidsplasser, får sitt eksistensgrunnlag revet bort fordi storparten av inntektene i årevis har vært innkassert av staten, så bedriften ikke makter å finansiere

den omstilling eller de nyanskaffelser som tidenes omskiftelighet og slitastjen på driftsmidlene påbyr.

Man lever i en tidsalder hvor veibnet nøytralitet har erstattet begrepet fred — ikke bare landene imellem, men mellom staten og folket også. Er det ikke angrep, så er det inngrep.

Nidkjære og maktsyke medborgere lager lover som i seg selv er en evigvarende trussel mot alt som hittil har inngått i menneskenes begrep om TRYGGHET.

HVORDAN KAN DE NOENSINNE FØLE DEM TRYGG UNDER SLIKE OMSTENDIGHETER?

Det har heller aldri eksistert noen egentlig trygghet. Det menneskene før har hatt, og som er det eneste som kan skape noe i retning av trygghet, er det som populært kalles sjansse. Men hvor store sjanser har unge mennesker i dag? — eller gamle?

Ta i betraktning at det finnes ingen sjanser uten frihet, — frihet til å velge arbeide og arbeidssted, til å starte en butikk eller en bedrift, til å bygge sitt hjem som man vil ha det og til å beholde det for seg selv — og alt det andre som inngår i frihet.

Når vi ikke kan love TRYGGHET, må vi skaffe SJANSER. Resten klarer folket selv.

JEG KJENNER HAM!

Efter flere års tomrom har den store mexikanske maler Diego Rivera på ny meldt seg inn i det kommunistiske parti. Det var hans beundring for Trotsky som holdt ham ute i så mange år — men nå tilber han fader Stalin.

Han forteller: Jeg kjenner Stalin godt. Jeg har malt ham fem ganger, jeg har vært døddrukken sammen med ham tre ganger og jeg har vært gift med hans kusine.

Om amerikaneren Henry Wallace sier han: Jeg bryr meg ikke om ham mere. Han ber altfor meget — bønnen forsinker revolusjoner.

HAN KUNNE DET —

Per kom hjem fra skolen. Han fortalte med stolthet at han nå hadde lært å skrive «uavgjort». Moren var litt skeptisk og bad ham skrive det på et stykke papir. Han satte et stort X.

SILD — SILD —

«Mens jeg snakker om sild: Nordmennene har fisket sild i tusen år, men de har aldri lært å behandle den. De legger den

GIMLE-KLUBBEN

innbyr Dem til fest lørdag den 14. februar.

Dans og underholdning

Tegningsliste er utlagt i Johannesen's tobakkforretn., — Teatergt. 6, Oslo, som også gir all oppl. om festen. Tegningsfristen utløper 7. febr. Festen koster kr. 25,- pr. kuvert som betales ved påmelding. Utenbys og andre som ønsker det kan mot innsending av postanvisning bli påført listen. — Program for festen vil da bli sendt i posten.

BONDEGUTTER

med lyst og anlegg for grønnsakgartneri får plass hos ANDERS HAFSKJOLD, Grette, Lier.

GARTNERMEDHJELPER

får plass i benkegartneri (grønnsaker) hos ANDERS HAFSKJOLD, Grette, Lier.

PPRIMA, NYSALTA TORSKEFILET

leveres i nye tønner innveiet netto 110 kg.

PRIMA NYSALTA UER, leveres i tønner a 90 kg.

PPRIMA SKINN & BENFRIKLEPPFISK leveres i kasser a 50 kilopakker.

PRIMA HEL KLEPPFISK i baller a 50 kilo, fin underordnet sortement av kleppfisk billig; anbefales handlende og forbrukere, til rimelige priser.

OTTO OTTESEN — HAVNERAAS A/S.
Telegr.adr. Havneraas, Kristiansund N.

RULLEGARDINER

i prima mønstret og ensfarvet duk kjøpes fordelaktig hos

A. E. NUMMEDAL,
Munkerekken, Tønsberg

Selgere ansettes på provisionsbasis.

LANGSTRIKKEMASKIN «HARRISON»

meget god, lite brukt, pent beh. 40 cm. strikkebr. Fortrinlig til barneklær, strømper etc., selges meget billig, kr. 500,—.

Bill. mrk. «½ pris» til eksp.

ned i tønner og fyller på salt, masser av salt. Når den har ligget slik passelig lenge, har den tapt det meste av sin næringsverdi og all smak, det er bare tørre, ramsalte pinner» skriver Arnulf Øverland i en artikkel «Nordens dag».

«Jeg har ofte lagt merke til at folk som er så raske til å erklære — at de vil gi sin siste dråpe blod for fedrelandet, er noen av de vanskeligste å få til å gi den første».

(Tidl. fransk minister Eugene Thomas)

«Det sies at det er slikt rot i forsvarsdepartementet, at ikke engang de russiske spioner vet hvad som foregår».

(«London Opinion»)

SKOGEIERE - BEDRIFTER!

Skogtekniker 1952, med artium 1932, befalsskole 1934, kontorpraksis og skogbrukspraksis søker stilling. Eksp. anv.

STAVANGER og OMLAND

Nytegning og fornyelser av abonnement kan skje til vår kommisjonær

P. THJØMO,
Boks 122 — Stavanger.

BARNEKJÆR HUSHJELP

eller barnepike, snill og pålitelig søkes snarest til familie med 3 små barn. Bill. mrk. 'Hushjelp' til eksp. Boks 1407, Oslo.

HUSHOLDERSKE

i 50 årene søker plass. Bill. mrk. «Husmorskole» til Folk og Land, Boks. 1407 — Oslo.

Overrettssakfører SOLVEIG STANG

Selvangivelser, konferanser etter avtale. Tlf. 37 96 26 Oslo.

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2. Tlf. 44 36 99.